

Datum: 09.08.2018

Medij: Politikin zabavnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Redakcija

Teme: mađarska tradicija, folklor, jezik

Naslov: Grad bi da bude država

Napomena:

Površina: 599

Tiraž: 0

Strana: 0

ГРАД БИ ДА БУДЕ ДРЖАВА

На **данашњи**
дан 1924.
године
фашистичка
Италија
припојила
је Слободну
Државу Ријеку

Револуционарне 1848. године Ријеку је освојио бан Јосип Јелачић, али двадесет година касније Аустрија прави споразум са Угарском којим настаје Двојна монархија, на штету словенских народа. Иако слободан град, Ријека улази у састав угарских земаља. Службени језици били су мађарски и немачки, послови су се договарали на италијанском, а обичан свет говорио је мешавином италијанског и чакавског – фјуманским дијалектом.

Први светски рат донео је озбиљне невоље: 1918. године створена је Краљевина СХС,

Аустроугарска царевина се распала а Италија је покушала да се домогне остварења обећања које је од Антанте добила Лондонским уговором када се укључила у рат – присвајања знатног дела Јадранске обале. Амерички председник Вудро Вилсон (1856–1924), чији је предлог био да се у пропалим царевинама створе националне државе, заступао је самосталност Ријеке, чак је предлагао да у њој буде седиште Друштва народа.

У међувремену становништво је посматрало како власт прелази из руке у руку Јужнословенског националног комитета и Италијанског националног већа, да би на крају англо-француске снаге запоселе град. Италијански песник Габријеле Д'Анунцио заузима град са својим анархо-фашистичким присталицама 1919. године. Почтиње притисак на словенско ста-

новништво да се исели и отпуштања из државне службе – железница, поште, луке, царине, банака, пореске управе.

Краљевина Италија и Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, измучене вишегодишњим размирицама, потписују Рапалски уговор 12. новембра 1920. године, којим признају „потпуну слободу и независност Државе Ријека”. Слободну Државу Ријеку (*Stato Libero di Fiume*) величине 28 квадратних километара са око 50.000 становника одмах признају САД, Француска и Велика Британија. Италијанска војска протерује Д'Анунција из града. Италија је заузврат добила Горицу, Градишку, део Крањске, Истру, Задар и острва Лошинь, Црес, Ластово, Палагружу и Сушац. Тако се око пола милиона Хрвата и Словенаца нашло изван Краљевине СХС, под снажним утицајем Италије.

се супротставља комунистичка југословенска власт која 3. маја 1945. године ослобађа град од немачке окупације. Прве дане нове власти обележавају протеривања Италијана и стрељања активиста Аутономне странке иако су од 1943. године подржавали антифашистички покрет.

Мировним уговором у Паризу 1947. године, Ријека је уз Истру припојена Југославији.

Ријечки градски симбол, двоглави орао чију је употребу забранила и фашистичка и комунистичка власт, враћа се у градску употребу 1998. године. Крајем 2004. године група грађана Ријеке оснива удружење Виртуална Слободна Држава Ријека с намером окупљања Ријечана – Фјумана у Ријечи и широм света око ријечног посебног идентитета ■

Н. Мрђеновић

Град и његов симбол

Италија је званично припојила Ријеку 1924. године. У те четири године Државе Ријеке аутономаши су на парламентарним изборима добили власт на челу са Рикардом Занелом. Међутим, после присаједињења, које је влада Николе Пашића потписала у Риму, влада Ријеке наставља да ради у изгнанству.

Капитулацијом Италије 1943. године у Другом светском рату ријечко питање поново се отвара и председник ријечке владе тражи поновно успостављање Слободне Државе Ријека будући да припајање 1924. године није било међународно признато. Томе

... И ЈОШ ПОНЕШТО

- 1190.** покољ Јевреја у Клифордовој кули у Јорку
- 1900.** сер Артур Еванс купио земљиште око рушевина Кнососа на Криту и ускоро открио читаву палату
- 1958.** „Форд” производи свој 50-милионити аутомобил, модел „тандерберд”
- 1995.** савезна држава Мисисипи ратификује Тринаести амандман Устава САД (којим се укида роштво), иначе усвојен 1865. године ■

